

Asia: VN/31220/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi - Muut rikosprosessin sujuvoittamistoimet (vaihe 2)

Esitutkintaa ja syyteharkintaa koskevat muutosehdotukset

1. Asianomistajan yksityisoikeudellisen vaatimuksen selvittäminen

-

2. Rikosilmoituksen kirjaamisvelvollisuus

-

3. Esitutinnan toimittamatta jättäminen ja lopettaminen

Pykälässä säädetään tilanteista, joissa esitutkinta saadaan jättää toimittamatta tai jo aloitettu esitutkinta lopettaa tutkinnanjohtajan päätöksellä. Sen 1 momenttiin lisättäisiin mahdollisuus luopua toimenpiteistä myös silloin, jos on ilmeistä, että oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 7 tai 8 §:ssä säädetyt edellytykset täyttyvät. Viitatuissa säännöksissä säädetään eri perusteista syyttämättä jättämiselle.

Tulli pitää ehdotettua muutosta perusteltuna ja rikosprosessin sujuvoittamisen kannalta merkittävänä. Sääntely selkeyttää ja tarkoituksenmukaistaa toimivallan jakoa esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän välillä tilanteissa, joissa asian lopputulos on jo varhaisessa vaiheessa ennakoitavissa. Muutos ei laajenna aineellisia edellytyksiä toimenpiteistä luopumiselle, vaan kyse on menettelyn tehostamisesta ja prosessieconomian parantamisesta säilyttäen samalla asianosaisten oikeusturva

4. Esitutkintatoimenpiteiden asettaminen tärkeysjärjestykseen

Pykälässä säädetään velvollisuudesta toimittaa esitutkinta ilman aiheetonta viivytystä sekä erilaisista kiireellisyysperusteista. Lisäksi pykälän 5 momentissa säädetään mahdollisuudesta asettaa esitutkintatoimenpiteet olosuhteiden sitä edellyttäessä tärkeysjärjestykseen.

Tulli suhtautuu myönteisesti ehdotukseen täsmentää esitutkintatoimenpiteiden priorisointiperusteita. Säännöksen täydentäminen keskeisiä harkintaperusteita koskevalla luettelolla (rikoksen laatu ja laajuus, vanhentumisaika sekä asian merkitys epäillyn virka- tai työtehtävien kannalta) parantaa sääntelyn läpinäkyvyyttä ja tukee yhdenmukaista soveltamiskäytäntöä.

Tulli pitää perusteltuna myös sitä, että luettelo ei ole tyhjentävä, vaan sisältää avoimen harkintakriteerin (“muut vastaavat seikat”). Tähän liittyen Tulli kiinnittää erityistä huomiota hallituksen esitysluonnoksessa esiin tuotuun mahdollisuuden ottaa huomioon asianosaisen tai kuultavan todennäköinen siirtyminen ulkomaille. Tämä on Tullin toimialalla keskeinen näkökulma, sillä tullirikoksiin liittyy tyypillisesti kansainvälinen ulottuvuus, ja epäillyt tai muut kuultavat voivat siirtyä nopeasti Suomen ulkopuolelle.

Tulli pitää tärkeänä, että kansainväliseen liikkuvuuteen liittyvät riskit tunnistetaan HE-luonnoksen yksityiskohtaisissa perusteluissa nimenomaisena mahdollisena priorisointiperusteena, jotta esitutkinnan vaikuttavuus voidaan turvata tilanteissa, joissa henkilöt voivat muutoin jäädä viranomaisten tavoittamattomiin.

5. Esitutkinnan keskeyttäminen

-

6. Edunvalvojan määrääminen lapselle

-

7. Kuulustelujen äänitallentaminen

-

8. Velvollisuus antaa loppulausunto

-

9. Tietojen luovuttaminen rikosrekisteristä

-

Rikosasioiden tuomioistuinkäsittelyä koskevat muutosehdotukset

1. Saatavillaolohaaste ja asiamiestiedoksianto

-

2. Velvollisuus antaa ennakkovastaus

-

3. Määräaika todisteiden esittämiselle

-

4. Laki tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuistaan

-

Muut huomiot

1. Onko teillä lisättävää tai huomioita vaikutustenarviointiin tai vaihtoehtoisin toteuttamistapoihin?

-

2. Onko teillä huomioita ehdotusten toimeenpanosta tai lakien voimaantulosta?

-

3. Onko teillä huomioita säätämisyjärjestyksestä?

-

4. Onko teillä muita huomioita luonnoksesta hallituksen esitykseksi?

Tulli toteaa yleisesti, että esitutkintalain 3 lukuun ehdotetut muutokset tukevat rikosprosessin sujuvoittamista ja resurssien tarkoituksenmukaisempaa kohdentamista. Sääntelyn kehittäminen mahdollistaa sen, että esitutkintaviranomaiset voivat kohdistaa toimenpiteitä tehokkaammin ilman, että asianosaisten oikeusturva vaarantuu.

Halonen Johanna
Tulli.fi